

ARVEN - Meldingsblad for Sannidal Historielag

JOHAN NOSSEN

- Hans virke og hans hus

Jeg leser litt i tidligere utgaver av ARVEN, og på side 15 nr. 61 - 2001, ser jeg et foto av medlemmene i Sannidal herredsstyret for årene 1902 - 1904. Begge mine besteforeldre er med i denne forsamling. Jens H. Lindheim og Johan Nossen. Sistnevnte sittende foran, nr. 5 fra venstre, Jens Lindheim stående bak ham.

Jeg hadde gleden av å vokse opp med disse nære familiemedlemmer, og jeg delte mye av min fritid og skoleferier hos dem, altså mellom Lindheim og Kil. Sist på 20-tallet kunne jeg ta toget til Sannidal, 15 øre for barn og 45 øre for voksne. Men jeg syntes det var langt å gå til Kil, så det ble ganske snart bussen med Lars Thorsdal, da kom jeg helt fram til Kil. Selv bodde jeg i Kragerø hvor min far var lærer. Etter at jeg senere fikk min første sykkel var saken grei, jeg syklet. Hjemmefra, øverst på Biørneveien over Kalstad til Kil gikk rimelig fort.

Det finnes vel ennå noen få i Sannidal som husker Johan Nossen, men for at hans liv og virke ikke skal bli helt glemt, begynner jeg med følgende data:

Han ble født 3. mars 1859 i Ørsta, Sunnmøre. Han søkte tidlig boklig utdanning og ble dimittert fra Volda lærerskole 1877. Var lærer i Dalsfjord et par år, deretter ved Volda høyere skole. Tok så eksamen ved Stord seminar i 1881 for så å ta posten ved Volda høyere igjen til han i 1885 ble ansatt ved Kil skole.

Lærer i alt 50 år derav de siste	42 år i Kil.
Organist ved Sannidal Kirke	48 år.
Poståpner Sannidal	35 år
Herredskasserer	30 år
I Herredsstyret	17 år
Ordfører	5 år

Dertil medlem av skolestyret en årrekke og sekretær i ligningsnemda.

I etterfølgende avsnitt beskriver jeg beste-

fars hus som ble bygget for hans pensjonist-tilværelse. Hans eldste datter Elisabeth overtok huset etter ham. Jeg overtok da hun gikk bort 1977. Til sitt kontor hadde bestefar valgt "kvisten", rommet mot syd annen etasje, og fin utsikt over Kil. Derfra lyste det mang en sen kveld, "Nossen arbeider"- sa folk i Kil. Her fant jeg mange underlag for denne beretning.

Da Johan Nossen i 1885 ble ansatt som l.lærer i Kil, medfulgte leilighet i Skolebygningen. Han giftet seg med Synnøve Barstad fra Volda i 1886. De ble etter hvert en stor familie med syv barn som vokste opp innen århundreskiftet. Man må anta at det ble trangbodd og tungvindt i denne leiligheten, særlig for fru Synnøve. Bestefar sa: Det er henne dere skal skrive om, hun har trukket halve lasset og mer til.

Da han skulle ta avskjed i 1927 måtte det skaffes en ny bolig innen da. I god tid hadde han sett seg ut en stor tomt med utsikt over Kil, der hvor de to øverste ishusene hadde stått. Senere etter kommunesammenslåing med gate og veiregulering ble adressen "Ishusbakken 1" 3766 Sannidal. Bygslingskontrakt var skrevet allerede i april 1925.

Han hadde nok sittet sammen med familien

og gjort seg opp en mening om hvordan de skulle ha det på sitt nye sted. De skulle ha våningshus med mye luft og lys. Sammen med byggmesteren Aslak Bakken hadde de vel fått tegnet huset, men jeg fant ikke noen tegning. Huset ble 8,1 x 10 m over grunnmur, 1.1/2 etasje med grunn/kjelleretasje hvori bryggerhus, bakerovn og grue, mm til disposisjon, (posthus en tid, langt senere) samt et par kjellerrom. Men de skulle ha uthus også, 7,7 x 4,5 m, med stort vedsjul. Gang og loft samt plasser både for gris og høns foruten do. Det var god plass til anlegg av en stor hage.

Forberedelsen til bygging kunne starte, men først måtte tilkomsten til tomten ordnes. Det var ikke kjørbart fra Kilsveien og ned. I mai startet herrene Hans og Gunnar Markussen med veien. I alt 37 dager a kr. 10, samt Olav Thorsdal kjørte stein i 3 dager, også kr. 10,- pr. dg. Med dynamitt kr. 15,75 totalt kr.,385,75 for veien.

Skal det bygges og bo må det skaffes vann. Hans og Gunnar graver og sprenger til vann finnes. I september gjøres brønnen ferdig med rensking og støping til fjell med brønnehode og luke. De brukte 36,5 dagsverk a kr 10,- kr. 365.- som sammen med dynamitt, sand og

Johan Joh. Kristian

Mtr.

Hegna

sement kr. 104,55 ble brønn for kr. 469,55
 Nå var veien kjørbar, vann skaffet og leveranser av alle slag kom i gang etter hvert. Olav Thorsdal kjørte for dem som ikke selv hadde noe kjøretøy. I alt ble det tilkjørt et par hundre lass de kommende ca. 12 mdr. Det var ikke bilag for leveransene, bare totalpriser. Nevnes noe, 66 lass byggematerialer så som sand, sement, kalk, murstein, takstein og mye matjord.. Abraham Abrahamsen 20 lass jord, Jørgen Svendsen 5 lass kalk, Finbo Humlestad leverer 20 lass støpesand for kr. 10,- (hurra Finbo, det var jo rene gaven). Jon Rinde leverer fordelt på 1925 og 1926: 23 billass og 35 kjerrelass med jord samt 4 kubikkmeter pussand. Regning skrevet med den fineste skjønnskrift som ingen kan lenger. Sementleveranser over tid fra flere hold. Og mye mer.

Husbyggere.

Aslak Bakken, byggmester, avtalt pris for "Oppførselen av huset" kr. 1.800,-
 Byggarbeidere, snekkere, murere:
 Ole Bakken Hans og Gunnar. Gustav Kristansen, Johan Gustavsen, E. Sundstrøm m.fl. Lønn oftest kr. 10,- pr dag.

Viktige leverandører.

Biørn & Co.	
All trelast, bord, paneler	4.669,90
Halvor G. Solberg, vinduer, dører.	703,64
Carl Gustavsen	
2500 takstein 240/1000	600,00
Hans Solum,	
trappesnekker 2,75 m 15 trin 90 gr.	151,47
Sæthers eft.	
3 ovner, en komfyr. Kragerø Støp.	400,00
Halvor Holte,	
oppfører et uthus 7.7 x 4.5 m 25 dg	250,00
Thomas Thorsen maler uthuset	14,00
Gustav Kristiansen og Johan Gustavsen	
murer Pipe og brannmur med grue,	
16 dg 199 og 62,50	252,50
Thomas Thorsen	
maler jun. 1925 aug 26, 22 dgr	246,25
A. Thorsen,	
"eikemønster" maler 10 innerdører	73,75
Sannidal Elektricitetsværk,	
installasjon 1926/27	518,92
Olav Thorsdal,	
transporter 1925-1927	660,00

1926	Kr.	Ure	Kr.	Ure
23/2 Nov. Vakkemist betel 1/2 m ²	130m		3174	
" " " " " " 25 --	44m		1300	
" " " " " " 20 15 m ²	42m		870	
" " " " " " 50 "	30 "		3030	
" " " " " " ind.	32 m ²		192	
" " " " " " utv.	8 "		050	
" " " " " " Kjøp	12 "		246	
" " " " " " Tapretter maling 1/2 m ²	5 "		950	
" " " " " " Bygges forskjøtt anlag 1/2 m ²	5 "		2200	
" " " " " " " " " " 2 --	8 "		700	
" " " " " " " " " " 2 --	1 "		450	
" " " " " " " " " " 1 m ²			2000	
" " " " " " " " " " 1 m ²			2000	
" " " " " " " " " " 1 m ²			2000	
" " " " " " " " " " 2 "			450	
" " " " " " " " " " 49 m			830	
			<u>10065</u>	

E. Sundstrøm murer bakerovn 52.00
 Sigurd Stenersen installerer ovnene 51.25
 Jon Rinde leverer 23 billass a kr. 6.- og 35 kjerre-Lass jord a kr. 2.- pluss 4m³ pussand 248.00
 Finbo Humlestad leverer 20 lass støpesand 10.00
 Flere leverer i alt ca. 24 tdr cement a 21.- 504.00
 Ellers mange slags varer fra Hegna, Stenersen, Therkelsen, A. Abrahamsen m. fl.

De fleste arbeider var ferdige innen sommeren 1926. Da ble mye gjort med anlegg av hagen, frukttrær plantet, poteter satt, kjøkenhage m.m. Det var levert mye jord i god hevd. Innflytting skjedde vel gradvis sent 1926 og første halvår 1927. På hans 70 årssdag fikk han Kongens fortjenestemedalje for sin 50 års lærergjerning. Han kunne ikke unngå oppmerksomhet og journalist besøk den gang. Forsiktig motvillig, pratet han gjennom dette avisbesøket.

De snakket nok om det meste fra hans yrkesliv, bl.a. hans organiststilling. Om den

Rente den 12 juni 1926

Nota

Hr. Laur Nossen

til
Jens Rønne

925 - Kjørt jord med bil:
4/11 - Kjørt 1 lass
16/11 - " " " 3 " "
17/11 - " " " 4 " "
20/11 - " " " 4 " "
21/11 - " " " 5 " "
22/11 - " " " 2 " "
24/11 - " " " 4 " " = 23 billass a 7/10 = kr. 138,-
926 24/11 - " " " med last 17 lass
27/11 - " " " " 18 = 35 kjørelass a 2/10 = 70,-
925 - Kjørt pøssammi:
17/11 - " " " 1 m²
20/11 - " " " 1 " "
926 19/11 - " " " 1 " "
24/11 - " " " 1 " " Elverum 4 m² a. 17/10 = 40,-
Tilsum. Kr. 248,-

Betalt
Jens Rønne

forteller han at han da i 41 år (han var fortsatt organist), ikke hadde forsømt en eneste Gudstjeneste ved orgelet, ei heller en skoledag. Han legger til: "Av erfaring vet vi at så lite arbeide er ikke organistgjerningen, især når den faller som tillegg til så meget annet, men organistgjerningen er meg overmåte kjær".

Etter ytterligere fire år føler han at det er på tide å avslutte dette kapitlet i sitt liv. Fotturene opp til kirken særlig vintertid, kunne være besværlige. Så den 28 september 1933 skriver han:

Til Sannidal menighetsråd: Hermed opsier jeg min bestilling som organist ved Sannidal kirke fra 31/12 1933 d.år. Samtidig sender jeg gjennom menighetsrådet takk til Sannidal Menighet fordi den så lenge har tålt meg ved sin kirkes orgel. Jeg spilte Orglet første gang midt i september 1888, 45 år siden.

Barstad den 28/9 - 1933.
Ærbødigst, Johan Nossen

Vedlegger en instruks tildelt meg ved ansettelsen.

Sannidals menighetsråd klarte visst ikke å skaffe ny organist så snart. Av bestefars selvangivelser fra denne tid, ser jeg at årslønnen som organist var kr. 200,- Dette beløp årlig som organist var også oppført både for 1934 og 1935 samt for halve året 1936 med kr. 100.-

Det ble gode år på Barstad, Ishusbakken I. Hver sommer i årene framover var dette et samlingsted for oss fettere og kusiner, onkler og tanter, fra Fredrikstad, Siljan, Kragerø og Vadfoss. Synnøve og Johan Nossens etterkommere. Det syntes nå i ettertid som om det alltid var bare fine, varme sommere.

Et rikt strevsomt liv gikk mot slutten også for Johan Nossen. Han døde . 27 september 1943. Den 1 oktober 1943 ble han gravlagt fra en fullsatt Sannidal kirke og båret til graven av sønner og sønnesønner. Jeg var en av dem.

Billingstad 30 oktober.
Helge Nossen.

Sannidal herredstyre 1902-1904. Det var dette herredstyret som i 1904 hadde veisaken til behandling. *Første rekke sittende fra venstre: Tomas Tallaksen Farsjø, Svenum Johnsen, Knut Haugholt, Thor Moe, Johan Nossen og Håkon Fuglestvedt. Stående i annen rekke fra venstre: Tomas F. Humlestad, Erling Kurdøl, varam. Olaus Larsen, Åsulf Tveitereid, Lars Thorsdal, Jens H. Lindheim, Eilert Farsjø, Lars Gundersen, Ole P. Støen og Halvor Hegna, varam. Bakre rekke fra venstre: A. Randgaard, Peder Strand, Gunnar Urberg og Ole Strand. Valgte rep. som ikke er på bildet, var Aslak Lofthaug og J. O. Bjerva.* Foto fra bind III av Bygdeboka for Sannidal og Skåtøy.

opptil 1 meter vand, hvis overflate staar i høide med veibanen. Veien er her, især i mørke og under sneløsningen farlig at passere, hvorfor jeg foreløbig har ladet lensmanden opsætte et rækverk, men da veibanen snart vil komme til at staa helt under vand, bør forholdene snares rettes.

I henhold til veilovens § 32, sidste passus, skulde veiens istandsættelse paahvile de tilgrænsende roder, men efter veivogtersystemets indførelse i Sannikedal paahviler denne forpligtele nu herredet.

Der er udarbejdet tvende alternativer for veiens udbedring:

Alternativ 1 forudsætter, at veien fremdeles gaar i ret linje over Tangenmyren, men at der i ca. 50 m. længde lægges en flaade, stærk nok til at bære den fyldning med veidække, der vil udkræves for at bringe veibanen op i den oprindelige høide.

Iflg. vedlagte overslag vil dette alternativ kræve kr.

1050,00 i anlægsomkostninger. Nogen nævneværdig jordskade forvoldes ikke. - Det kan jo tænkes at veien, trods flaaden, fremdeles vil synke noget, hvorfor jeg har forsøgt

Alternativ 2 der forudsætter veiens indflytning paa fast mark, hvilken tanke ogsaa sees at have været fremme i 1872. Ifølge profilet, samt overslaget, vil dette alternativ i anlægsomkostninger kræve kr. 1170,00 og desuden ifølge erklæring fra grundeierne af 7de december 1903 en erstatning for jordskade af kr. 225,00.

Det bliver saaledes kr. 345,00 dyrere end alternativ 1, hvorhos veiens retning, som af kartskissen fremgaar, bliver høist uheldig.

Denne saken ble behandlet i Sannidal kommunestyre 25. januar 1904 (se i Arven nr. 58, side 6).

Den 27. januar 1904 ble saken behandlet i amtsutvalget, der man bl. a. tilførte følgende til protokollen: *Efter veilovens §32 - 2den pasus - er dette en sag, som alene vedkommer herredet, og amtsudvalget kan derfor, af hensyn til de store konsekvenser, ikke anbefale bevilgningen.*

Saken ble senere forelagt Bratsbergs amtsting, og i henhold til amtsutvalgets beslutning ble ikke noe oppført på budsjettet for veireparasjonen over Tangenmyra.

Jeg har ikke forfulgt saken videre, men trolig ble det en løsning før gjennomgangsveien til Vestlandet forsvant.

NB! Lensmann på den tiden var Ole Strand, fra våren 1896 til sin død i 1923, og ordfører var Johan Nossen i årene 1899-1904.

«ARVEN» utgis av Sannidal Historielag

Redaksjonskomité:

Ragnar Grønåsen,	tlf. 35 99 22 16
Oddvar Tobiassen	tlf. 35 99 21 20
Kasserer: Liv Grønåsen	tlf. 35 99 22 16
«Arven»s bankgirokontonr.:	2655.60.82854

- Per -